Ахикар’ан дийцар

ЧУДАХАР

Вайгахь ду «Ахикаран дийцарехь» адаман ойланан а, хьекъалан а уггаре а ширачу хьостанех цхьаъ. Цуьнан Іаткъам бан йиш ю дуккха а нехан дийцаршкахула, шайна юкъахь Къуръан а, Шира а, Керла а барташ а долуш.

Германерчу Тревесехь карийначу мозаикехь дуьненан хьекъалчашна юкъахь гойтуш дара Ахикаран васт. Кхузахь ду цуьнан бес-бесара туьйра.

И дийцар яздина хан дийна дийцаре деш хилла. Іилманчаша эххар а охьадиллина иза Хьалхара бІешарахь гергахь, уьш гІалат хилар гайтича, 500 ш.оь., арамейн папирусехь, Элефантинан ІиндагІашна юкъахь, хьалхара дийцар гучудаьлча.

Дийцар, гуш ма-хиллара, исбаьхьаллин литература ю, истори яц. Ма-дарра аьлча, ешархочун йиш ю «Іаьрбийн буьйсанаш» тІетохаран агІонаш тІехь. Иза говза яздина ду, гІуллакхах а, интригех а, готтачу кІелхьардовларх а дуьзна долчу дийцаро тІаьхьхьарчунна тІе тидам бохуьйту. Фантазин паргІато яздархочун уггаре а деза хІума ду.

Йоза диъ декъе декъало: (1) Дийцар; 2) Хьехар (Кицанийн инзаре рогІалла); 3) Мисарара некъ; 4) «Дустарш» я дустарш (цуьнца чекхдоккху Ахикара шен галваьллачу вешин кІентан дешар).

ДЕКЪАР 1

Ашшуран сийлахьчу везиран Ахикаран 60 зуда ю, амма цуьнан кхоллам бу кІант ца хилар. Цундела цо шен вешин кІант тІеоьцу. Цо иза хьекъалах а, хаарех а вуьзна вуьзна ву, бепигах а, хих а сов.
1 Саннахириб-паччахьан везир волчу Хьайкъарах а, хьекъалечу Хьайкъаран йишин кІантах Наданах а лаьцна дийцар.
2 Ашшур-паччахьан а, Нинев-гІалин а паччахь Сархьадуман кІант СанхІариб-паччахьан заманахь Хьайкъар цІе йолу хьекъале стаг вара.
3 Цуьнан дика а, бахам а, дуккха а бахам а бара, говза а, хьекъале а, философ а вара иза, хааршца а, ойланашца а, Іедалца а, шовзткъа зуда а ялийна, хІоранна а гІала йина цо.
4 Амма цуьнан бер ца хилира. оцу зударех, цуьнан верас хила тарлуш болу.
5 Цу бахьаница чІогІа гІайгІане вара иза, цхьана дийнахь седарчий а, Іилманчаш а, бозбунчаш а схьа а гулбина, шен хьал а, бер ца хиларх а дийцира цо.
6 Цара цуьнга элира: «Ваха а гІой, деланашна сагІа даккха, цаьрга дехар де, нагахь санна цара хьайна кІант лойла».
7 Цара шега ма-аллара а дина, цІушна сагІанаш а даьхна, дехарш а деш, дехарш а деш, дехарш дира цо.
8 Цара Цунна цхьа дош ца делира. ГІайгІане а, гІайгІане а волуш, дІавахара иза.
9 Юха а вирзина, Веза-Воккхачу Деле дехар дира цо, дагчохь доггах дехар дира: „ХІай Веза-Воккха Дела, стигалш а, латта а кхоьллинарг, массо а хІума кхоьллинарг!
10 Ас доьху Хьога, суна кІант лохьа, сан дог хьаста, сан бІаьргаш дІа а къевлина, со дІавоьллина».
11 ТІаккха цуьнга цхьа аз хезира: «Уггаре а хьалха, цІушна тІе а тевжаш, царна сагІанаш дохуш хиларна, дерриг а дахарехь доьзалхо воцуш вуьсур ву хьо.
12 Амма хьайн йишин кІант Надан схьа а эций, хьайн кІант хилийта, хьайн говзалла а, говзалла а Іамае цунна, хьо велча, цо хьо дІавоьллина».
13 Цул тІаьхьа Якъуба шен йишин жима кІант Надан дІавигира. Цо иза ялх зудчуьнга дІавелира, цара иза хьакха а луш, кхиорхьама.
14 Цара иза кхиийра дикачу кхачанца а, хаза Іаморца а, шовданан духарца а, можа а, цІен а басахь бедаршца. Иза шовданан гІанташ тІе охьахиира.
15 Надана, воккха а хилла, лекха кедр санна, хьала а гІаьттина, лелаш хилча, цо цунна Іамийна хаза гІиллакхаш а, йоза а, Іилма а, философи а.
16 Дуккха а денош даьлча, СанхІариб-паччахьо Хьайкъаре хьаьжира, иза чІогІа воккха хилла хилар гича, цо цуьнга элира.
17 «ХІай сан сийлахь доттагІ, говза, тешаме, хьекъале, губернатор, сан секретарь, сан везир, сан канцлер а, директор а; Баккъалла а, хьо чІогІа воккха хилла, шерашкахь озавелла ву. Хьо кху дуьненчуьра дІавалар герга хир ду».
18 Хьоьл тІаьхьа сан гІуллакххехь меттиг хьанна хир ю дийцахьа». Хьайкъара цуьнга элира: «ХІай, сан эла, хьан корта гуттар а бехийла! Цигахь сан йишин кІант Надан ву, Ас сайн бала бина.
19 Ас иза кхиийна, Сайн хьекъал а, хаарш а Іамийна цунна».
20 Паччахьо цуьнга элира: «ХІайкъа́р! Суна хьалха схьавалаве иза, соьга иза ган, нагахь санна иза суна хьакъ карахь, хьайн метта дІахІоттаве иза. ТІаккха дІагІур ву хьо, садаІа а, хьайн дисина дахар мерзачу садаІарехь дІадахьа а».
21 ТІаккха Хьайкъара, вахана, шен йишин кІант Наданна дІавелира. Ткъа цо сий дира, цунна ницкъ а, сий а лаьара.
22 Цо цуьнга а хьаьжна, цунах воккхавеш, цунах воккхавеш, Хьайкъаре элира: «ХІара хьан кІант вуй, хІай Хьайкъар? Дала ларвойла иза. Ахь суна а, сан дена Сархьадумна а гІуллакх ма-дарра, хьан хІокху кІанта а суна гІуллакх дийр ду, сан декхарш а, сан хьашташ а, сан гІуллакх а кхочушде, ас цуьнан сий дан а, хьан дуьхьа иза ницкъ болуш хилийта а».
23 Хьайкъара, паччахьна хьалха охьа а таьІна, цуьнга элира: «Дийна хуьлда хьан корта, сан эла паччахь! Ас доьху хьога, сан кІантана Наданна собаре хилар, цуьнан гІалаташна гечдар, цо хьуна хьакъ ма-хиллара гІуллакх дар».
24 ТІаккха паччахьо чІагІо йира, ша иза шен доттагІех уггаре а везаш а, нуьцкъала а хІоттор ву аьлла, массо а сийлахь а, сий деш а хир ву иза аьлла. Цуьнан куьйгаш мара а бетташ, Іодика йира цо.

25 Цо Надан схьаийцира. йишин кIант цуьнца цхьаьна а волуш, иза цхьана чоьнна чохь охьа а хиъна, дийнахь а, буса а хьехамаш беш вара иза, бепиг а, хи а сов хьекъалца а, хаарца а кхачош хиллалц.

ДЕКЪАР 2

Ширачу заманахь хилла "Мискачу Ричардан альманах". Ахчанах, зударех, духарх, гIуллакхех, доттагIех лаьцна адамийн леларан лийр доцу хьехамаш. Къаьсттина самукъане кицанаш ду 12-гIа, 17-гIа, 23-гIа, 37-гIа, 45-гIа, 47-гIа аяташкахь, 63-гIа аят дуста таханлерачу цхьайолчу цинизмца.
1 Иштта хьехна цо цунна: «ХIай сан кIант! сан къамел хезаш, сан хьехамаш кхочушбеш, ас бохург дагахь латтаде.
2 ХIай сан кIант! нагахь санна хьуна цхьа дош хезахь, хьайн дагчохь дIа ма довзийта иза, кхечунна ма довзийта иза, цунах дийна кIора а хилла, хьан мотт а багош, хьан дегIехь лазам ца хилийта, хьуна сийсазалла хир ю, Далла хьалха юьхьIаьржа хIотта а, стаг.
3 ХIай сан кIант! Нагахь санна хьайна цхьа хаам хезнехь, иза ма баржабе. Хьайна цхьа хIума гинехь, ма дийца».
4 ХIай сан кIант! ладогIархочунна хьайн говзалла атта хилийта, жоп дала сих ма ло.
5 ХIай сан кIант! Хьайна цхьа хIума хезча, иза къайлла ма даккха.
6 ХIай сан кIант! дIакъевлина узел ма дIа ма яккха, дIа а ма йихкина, дIа а ма йихкина йолу узел.
7 ХIай сан кIант! Арахьара хазалла ма еза, хIунда аьлча иза дIайолу, дIайолу, амма сийлахь дагалецамаш гуттаренна а лаьттар бу.
8 ХIай сан кIант! Сонтачу зудчо шен къамелца Iеха ма лойла хьо, уггаре а декъазачу Iожаллех хьо ца вала, цо хьо лорах лацалц.
9 ХIай сан кIант! шен синца дегаза а, сонта а йолу, духарца а, даьттанца а хьийзаш йолу зуда ма еза. Маржа яI-кх хьан, нагахь санна ахь цунна хьайниг делча, я хьайн карахь дерг цуьнга дIаделча, цо хьо къинош летош хилча, Дела оьгIазвахийта хьуна.
10 ХIай сан кIант! миндалан диттах тера ма хила, хIунда аьлча цо массо а дитташна хьалха гIаш до, массо а дитташна тIаьхьа яа стоьмаш а бо, амма массо а дитташна хьалха яа стоьмаш а бо, массо а дитташна тIаьхьа гIаш а до.
11 ХIай сан кIант! Хьайн корта охьа а таIийна, аз кIадде, оьзда хила, нийсачу новкъахула лела, сонта а ма хила. Ткъа хьайн аз ма айде, хьо велавелча, хIунда аьлча, нагахь санна чIогIачу озаца цIа дина хиллехь, виро хIора дийнахь дуккха а цIенош дийр дара; ткъа нагахь санна ницкъаца лелош хиллехь, эмкалийн белшаш кIелхьара дIадоккхуш хир дацара.
12 ХIай кIант! хьекъалечу стагаца цхьаьна тIулгаш дIадахар дика ду, къинхетаме волчу стагаца чагIар маларал.
13 ХIай, сан кIант! Хьайн чагIар дикачу нехан кешнаш тIе охьадожа, ца хуучу, сийсазчу халкъаца цхьаьна ма мала.
14 ХIай, сан кIант! Делах кхоьруш болчу хьекъалечу нахаца дIа а тарло, царех тера хила, жехIалчунна улло ма гIо, хьо цунах тера ца хилийта, цуьнан некъаш Iамадайта.
15 ХIай, сан кIант! хьайна накъост я доттагI хилча, иза зер, цул тIаьхьа накъост а, доттагI а хилийта; зер доцуш иза ма хаставе; Хьекъал доцчуьнца хьайн къамел ма талхаде.
16 ХIай, сан кIант! мача хьайн кога тIехь йисча, цуьнца дIа а лела, хьайн кIантана а, хьайн цIийнан нахана а, хьайн берашна а некъ бе, хьайн кема хIорда тIехула а, цуьнан тулгIенашна тIехула а дIадахале, хи чу а доьжна, цуьнан ницкъ ца кхачале кIелхьара ваьлла.
17 ХIай сан кIант! нагахь санна хьалдолчу стага саьрмик йиъча, цара олу: «Иза цуьнан хьекъалца ду», ткъа нагахь санна къечу стага иза йиъча, халкъо олу: «Цуьнан мацалла ю».
18 ХIай, сан кIант! Хьан денна долчу кхачанах а, хьан бахамах а тоам хуьлу иза, нехан долчух а ца хьоьжуш.
19 ХIай, сан кIант! Сонтачуьнца лулахо а ма хила, цуьнца яа хIума а ма яа, лулахочунна тIехIоьттинчу баланах самукъа а ма даккха. Хьайн мостагIчо хьайна зулам дахь, къинхетам бе цуьнца.
20 ХIай сан кIант! Делах кхоьруш волу стаг цунах кхера, цуьнан сий де.
21 ХIай сан кIант! жехIил стаг охьавоьжна, галволуш ву, ткъа хьекъал долу стаг, ша галвалахь а, меттах ца волу, охьавоьжча а, сихха гIотту, цомгуш велахь, шен дахаран дола дан йиш йолуш ву. Ткъа жехIалчу, Iовдалчу стагах дерг аьлча, цуьнан цамгарна молха дац.
22 ХIай, сан кIант! нагахь санна хьайл лахара волу стаг хьайна тIевеънехь, цунна дуьхьал а гIой, дIахIоьттича, нагахь цуьнан хьуна бекхам бан йиш яцахь, цуьнан Дала цунна бекхам бийр бу хьуна.
23 ХIай, сан кIант! Хьайн кIантана еттарх къинхетам ма бе, хIунда аьлча хьан кIантана еттар бешана кхача санна ду, ахчанан бага дIадихкина санна ду, хьайбанаш дIадихкина санна ду, неI дIакъовлар санна ду.
24 ХIай, сан кIант! хьайн кIант зуламех ларве, цунна гIиллакхаш Iамаде, цо хьуна дуьхьал а ваьлла, халкъана юкъахь хьо сийсазвеш, ахь хьайн корта урамашкахь а, гуламашкахь а кхозуш, цуьнан зуламечу гIуллакхийн вонна таIзар данле.
25 ХIай, сан кIант! Хьайна хьалхара чкъор долу томма сту а, кIорнеш йолу йоккха вир а схьаэца, яккхий маIаш йолу сту а ма лаца, хIилланечу стагаца доттагIалла а ма лаца, дов деш долу лай а, къуй а ма лаца, айхьа мел дечу гIуллакхана царна уьш хIаллакдийр ду.
26 ХIай, сан кIант! хьан дена-нанна неIалт ма кхайкхийла хьуна, Веза Эла царна реза хир ву. ХIунда аьлча аьлла ду: «Шен да-нана ца лоруш верг вала веза, къинан Iожалла ю ас бохург», ткъа шен

ден-ненан сий деш волчо шен денош а, шен дахар а дехдийр ду, массо а диканиг гур ду цунна». "
27 ХIай сан кIант! герз доцуш новкъа ма лела, хIунда аьлча хьуна ца хаьа, мостагI хьайна маца дуьхьалкхета, цунна кийча хила хьо.
28 ХIай, сан кIант! Iаьржачу, гIаш доцчу диттах тера ма хила, гIаш а, гаьннаш а дIаделлачу диттах тера хила; ХIунда аьлча я зуда а, я бераш а доцу стаг, гIаш доцу, стом боцу дитт санна, дуьненахь юьхьIаьржа хIуттуш а, цаьрга ца везаш а ву.
29 ХIай, сан кIант! некъан йистехь долу стом луш долу дитт санна хила, цуьнан стоьмаш массо а тIехволучо бууш, яьссачу аренан акхарой цуьнан IиндагIехь садоIуш, цуьнан гIаш дууш.
30 ХIай сан кIант! шен некъах а, цуьнан накъостех а галдаьлла хIора а уьстагI барзана даар хуьлу.
31 ХIай сан кIант! «Сан эла сонта ву, со хьекъале ву» ма ала, жехIалаллин а, сонталлин а къамел ма дийца, цо хьо сийсаз ца вархьама.
32 ХIай, сан кIант! Шайга шайн элаша: «ДIадовла тхуна тIера» бохучу лайх ма хила хьо, цара шайга «ТIевола, тхуна тIевола» бохучу лайх хила.
33 ХIай, сан кIант! хьайн лай шен накъостана хьалха ма хьаста, хIунда аьлча хьуна ца хаьа, эххар а хьуна уггаре а мехала хир ду царех муьлхарг ду.
34 ХIай сан кIант! хьо кхоьллинчу хьайн Делах ма кхера, Иза хьох вист ца хуьлуш.
35 ХIай, сан кIант! хьайн къамел хаза хилийта, хьайн мотт мерза хилийта; Хьайн накъостана хьайн ког баккха а ма ло, цо кхечу хенахь хьан кийра ког ца баккхархьама».
36 ХIай, сан кIант! нагахь санна ахь хьекъалечу стагана хьекъале дош тоьхча, иза цуьнан кийрахь лечкъаш хир ду, сирла эхь хетар санна; Амма ахь жехIалчунна шед тоьхча, иза кхетар вац, хезаш а вац.
37 ХIай сан кIант! нагахь ахь хьайн хьашташна хьекъале стаг вахийтахь, цунна дукха омра ма де, хIунда аьлча цо хьан гIуллакх хьайна ма-луъу дийр ду, ткъа ахь сонта стаг вахийтахь, цунна омра ма де, хьайна дIа а гIой, хьайн гIуллакх де, нагахь санна ахь омра дича, цо хьуна луург дийр дац». Цара хьо гIуллакхна вахийтахь, сихло и кхочушдан.
38 ХIай сан кIант! Хьайл ницкъ болчу стеган мостагI ма хилийта, хIунда аьлча цо хьан барам дIа а оьцур бу, хьуна тIера чIир а оьцур ю.
39 ХIай, сан кIант! Хьайн кIант а, хьайн ялхо а хьайн бахам цаьрга дIабалале, зераш дехьа, цара уьш дIа ца дахийтархьама. хIунда аьлча, дуьззина куьг долчух хьекъале олу, иза Iовдал а, жехIал а велахь а, ткъа даьсса куьг долчух къен, жехIал олу, иза хьекъалчийн эла велахь а.
40 ХIай сан кIант! Ас колоцинт йиъна, алоэ дIа а йиъна, къелла а, шоралла а санна мерза хIума ца карийна суна.
41 ХIай сан кIант! хьайн кIантана Iамаде экономи а, мацалла а, цо шен хIусамехь дика болх бан.
42 ХIай сан кIант! ца хуучунна хьекъалечу нехан мотт ма Iамабе, иза цунна хала хир ду.
43 ХIай сан кIант! Хьайн хьал хьайн доттагIчуьнга ма гайта, цо хьо сийсаз ца вархьама.
44 ХIай сан кIант! бIаьргийн бIаьрзе хилар хала ду бIаьргийн бIаьрзе хиларал а, хIунда аьлча бIаьргийн бIаьрзе хилар жим-жима нисдала тарло, амма деган бIаьрзе хилар нийсачу новкъа дIадоьду иза, нийсачу новкъа дIадоьду некъ.
45 ХIай, сан кIант! стаг когаца галвалар гIоле ду, шен маттаца н галваларал.
46 ХIай сан кIант! уллохь волу доттагI тоьлу, генахь волу тоьллачу вешел.
47 ХIай сан кIант! хазалла дIайолу, амма Iамор лаьтта, дуьне лахло, эрна хуьлу, амма дика цIе я эрна ца хуьлу, я лахло.
48 ХIай сан кIант! садаIар доцу стаг, цуьнан Iожалла дика яра цуьнан дахарел; Велхаран аз илланийн гIовгIанел а дика ду. ХIунда аьлча гIайгIа а, белхар а, Делах кхоьруш хилча, эшарийн а, самукъадаларан а гIовгIанал а гIоле ду.
49 ХIай сан бер! хьан карахь йолу бекъана кIело гIоле ю, лулахочун кхаби чохь йолчу газалел а; Хьуна уллора уьстагI дика ду, генарчу стунал. Хьан карахь йолу гIаргIули гIоле ю, нисъеллачу эзар гIаргIул. Ткъа гулдеш йолу къелла гIоле ю, дуккха а рицкъа дIасадаржорал. Дийна цхьогал тоьлла ю деллачу лоьмал. ткъа цхьа кила шерша дика ю цхьана кила бахамал, ас бохург дешин а, детин а; ХIунда аьлча деши а, дети а лаьттахь хьулдина а, гуш а дац. Ткъа и шерша базарашкахь лаьтта, иза гуш ю, иза лелош волчунна хазалла а ю.
50 ХIай сан кIант! жима ирс дика ду дIасадаржийначу ирсал.
51 ХIай, сан кIант! веллачу мискачул дийна жIаьла тоьлу.
52 ХIай, сан кIант! нийсо лелош волу миска стаг дика ву къиношна веллачу хьалдолчу стагал.
53 ХIай, сан кIант! хьайн дагчохь дош латтаде, хьуна иза дукха хир ду, хьайн доттагIчун къайле гучуяккхарх ларлолахь.
54 ХIай сан кIант! Хьайн багара цхьа а дош ма арадала, хьайн дагца маслаIат даллалц. дов деш болчу нахана юкъахь ма латта, хIунда аьлча вон дашах дов хуьлу, дов долчух тIом хуьлу, тIамах дов хуьлу, ткъа хьо тоьшалла дан декхаре ву. Амма цигара дIа а ведда, садаIа гIо».
55 ХIай, сан кIант! хьайл ницкъ болчу стагана дуьхьал ма латта, амма собаре дог а, собаре хилар а, нийса лелар а хилийта, хIунда аьлча цунах дика хIума дац.
56 ХIай сан кIант! Хьайн хьалхара доттагI цавеза, хIунда аьлча шолгIаниг лаьттар вац.
57 ХIай сан кIант! шен баланехь волчу къечунна тIе а гIой, Султанна хьалха цунах лаьцна дийца, лоьман багара иза кIелхьарваккхархьама хьайн гIуллакх де.
58 ХIай сан кIант! хьайн мостагI валарх самукъа ма даккха, хIунда аьлча жимма хан яьлча хьо цуьнан лулахо хир ву, хьайх кхаьрдаш волчун сий а деш, сий а деш, хьалха цуьнца салам луш хила.
59 ХIай, сан кIант! нагахь санна стиглахь хи лаьтташ хилча, Iаьржа аьрзу кIайн хилча, мирра моз санна мерза хилча, тIаккха жехIал нах а, сонта нах а кхетар бара, хьекъале хир бара.

60 ХӀай сан кӀант! Хьайна хьекъале хила лаахь, хьайн мотт харцдерг дийца а, хьайн куьг къола дан а, хьайн бӀаьргаш вочу хӀумане хьажарх а ларбе. ТӀаккха хьох хьекъале эр ду».
61 ХӀай сан кӀант! Хьекъал долчу стага хьуна Ӏаса етта, ткъа сонтачо мерза молха ма хьакха. Хьайн къоналлехь гӀийла хила, къанвелча хьан сий хир ду.
62 ХӀай сан кӀант! Цхьана а стагана дуьхьало ма йийр ю цуьнан ницкъ болчу хенахь, я хи хьаладолучу хенахь хина а дуьхьало ма е.
63 ХӀай сан кӀант! Зудчун тойнехь сих ма ло, хӀунда аьлча иза дика нислахь, цо эр ду: „Сан эла, суна рицкъ лохьа“; нагахь санна иза вон нислахь, цо мах хадор бу цуьнан бахьана мила хилла.
64 ХӀай сан кӀант! шен духарца говза верг, шен къамелехь цхьатерра ву; Ткъа шен духарца ледара куц-кеп долуш верг а шен къамелехь цхьатерра ву.
65 ХӀай сан кӀант! нагахь санна айхьа къола дина делахь, Султанна дӀахаийта, цунах дакъа а ло цунна, хьо цуьнгара кӀелхьарвоккхур ву, хӀунда аьлча, иза ца дахь, мерза дог-ойла ловр ю ахь.
66 ХӀай сан кӀант! шен куьг дуьзна а, дуьзна а долчуьнца доттагӀалла а де, шен куьг дӀакъевлина а, меца а волчуьнца доттагӀалла ма де.
67 Паччахь а, цуьнан эскар а кхераме хила йиш йоцуш диъ хӀума ду: везиро зулам дар а, вон Ӏедал а, лаам галбаккхар а, куьйгалхочунна тӀехь зулам дар а; Къайладаккха йиш йоцу диъ хӀума ду: хьекъале верг а, сонта верг а, хьал долуш верг а, къен верг а».

ДЕКЪАР 3

Пачхьалкхан гӀуллакхашкахь жигара дакъалацарх пенсе воьду Ахикар. Шен бахам шен ямартчу вешин кӀанте дӀало цо. Кхузахь дуьйцу инзаре дийцар, баркалла доцчу хьарамлонаш лелочу стага фальсификатор муха хуьлу бохучух лаьцна. Ахикар дӀатарван хьекъале питана бахьана долуш, иза вен кхел йо. Хетарехь, Ахикаран чаккхе.
1 Иштта элира Хьайкъара, шен йишин кӀантана Наданна и омранаш а, кицанаш а дина чекхдаьлча, ша уьш дерриге а лардийр ду аьлла хетара цунна, цуьнан меттана ша шена кӀадвалар а, лерамза хилар а, беламе хилар а гойтуш дуйла ца хаьара цунна.
2 Цул тӀаьхьа Хьайкъара, шен цӀахь хиъна Ӏаш, шен дерриге а бахам а, лайш а, зударий а, говраш а, даьхни а, кхин долу шен долахь а, гулдинарг а Надане дӀаделира. Ткъа омра даран а, ца магоран а ницкъ Наданан карахь бисира.
3 Хьайкъар шен цӀахь садоӀуш хиъна Ӏаш вара, кест-кеста паччахьна хьалха а вахана, цӀа воьрзура.
4 Надана хиъча, омра даран а, магоран а ницкъ шен карахь хиларх, Хьайкъаран дарж лерамза а дина, цунах беламе а волуш, иза гучуваьлча, цунна бехк баккха волавелира: «Сан ден ваша Хьайкъар шен дотахь ву. ХӀинца хӀумма а ца хаьа цунна».
5 Иза лайшна а, зударшна а етта волавелира, говраш а, эмкалш а йохка а йоьхкина, шен ден вешин Хьайкъаран дерриге а долахь долчу хӀуманах харжаш еш вара иза.
6 Хьайкъар шен ялхойх а, шен цӀийнах а къахетам цахилар гича, хьала а гӀаьттина, иза шен цӀера дӀаваьккхира, паччахье шен бахам а, рицкъ а дӀасадаржийна аьлла, хаам бахийтира цо.
7 Паччахьо, хьала а гӀаьттина, Надан схьа а кхайкхина, элира цуьнга: «ХӀайкъар могуш-маьрша волуш, цхьаммо а шен бахамна а, цуьнан доьзална а, цуьнан бахамна а тӀехь олалла дийр дац».
8 Наданан куьг шен ден вешин Хьайкъарна тӀера а, цуьнан массо а бахамна тӀера а дӀадаьккхира, оцу юкъанна иза чу а ца велира, я ара а ца велира, цуьнга салам а ца делира.
9 Цул тӀаьхьа Хьайкъар дохко ваьлла, шен йишин кӀантаца Наданца бинчу къинхьегамна, иза кхин дӀа а чӀогӀа гӀайгӀане вара.
10 Наданан жимах волу ваша вара Бенузардан цӀе йолуш, цундела ХӀайкъара иза Наданан метта шена тӀе а эцна, кхиийна, сий деш вара иза. Шен берриг а бахам Якъубан кара дӀа а белла, иза шен цӀийнан хьаькам хӀоттийра.
11 Хилларг хиъча, Надан хьагӀ а, хьагӀ а лаьцна, шега хеттарш деш мел волчунна аьрзнаш дан волавелира иза, шен ден вешин Хьайкъарах кхаьрдаш: «Сан ден вешо со шен цӀера дӀаваьккхина, сан ваша сол гӀоле хеташ вара, амма нагахь санна Лекхачу Дала суна ницкъ белахь, ас цунна тӀе вен бохам бийр бу».
12 ТӀаккха Надан ойла еш вара, ша шена галдаккха муьлха тӀулг хӀотто беза бохучух лаьцна. Цхьа хан яьлча, Надана, шен коьртехь дӀа а дерзийна, кехат яздира, Персин паччахь волчу Хьекъалечу ШахӀан кӀанте Акише.
13 «Маршо а, могашалла а, ницкъ а, сий а хуьлда хьуна Ашшуран а, Ниневин а паччахь волчу Саннахириба а, цуьнан везира а, цуьнан писара а Хьайкъара а, сийлахь паччахь! Суна а, хьуна а юккъехь ахча хуьлийла».
14 ХӀара кехат хьайга кхаьчча, нагахь санна хьо сихха Нисринан аренга а, Ашшур-махка а, Ниневи-гӀала а дӀавахча, Ас хьуна паччахьалла дӀалур ду, тӀом а боцуш, тӀом а ца беш».
15 Кхин цхьа кехат а яздира цо Хьайкъаран цӀарах Мисар-мехкан паччахь волчу пирӀуне. — Хьуна а, суна а юкъахь барт хуьлийла, нуьцкъала паччахь!
16 Нагахь санна, хӀара кехат хьайга кхаьчча, хьо хьала а гӀаьттина, Ашшур-махка а, Ниневи-махка а Нисринан аренга вахча, Ас хьуна паччахьалла дӀалур ду, тӀом а боцуш, тӀом а боцуш».
17 Надан йоза цуьнан ден вешин Хьайкъаран йозанах тера дара.
18 Цул тӀаьхьа, ши кехат дӀа а хьарчийна, шен ден вешин Хьайкъаран мухӀарца мухӀар хьаькхира цо. уьш хӀетте а паччахьан цӀа чохь бара.
19 ТӀаккха, дӀа а вахана, паччахьера шен ден вешин Хьайкъаре а иштта кехат яздира цо: «Маршо а, могашалла а хуьлда сан везиран, сан секретаран, сан канцлеран Хьайкъаран.
20 ХӀай Хьайкъар, хӀара кехат хьайга кхаьчча, хьайца мел болу тӀемалой схьа а гулбина, уьш духарца а, терахьца а кхачам боллуш хилийта,

пхоьалгIачу дийнахь Нисринан аренгахь суна тIебалабе уьш.
21 Со цигахь хьайна тIевогIуш гича, соьца тIом бан дагахь волу мостагI санна, сихонца эскар суна дуьхьалдаккха. Мисар-мехкан паччахьан пирIунан векалш бу соьца, вайн эскар мел чIогIа ду ган а, вайх кхоьруш а, хIунда аьлча уьш вайн мостагIий бу, царна вай ца деза».
22 ТIаккха цо кехатна мухIар а тоьхна, паччахьан цхьана ялхочуьнгахула Хьайкъаре дIадахьийтира. Цо яздина важа кехат схьа а эцна, паччахьна хьалха дIасадаржийра, цунна хьалха дIа а дешна, мухIар гайтира цо.
23 Паччахь, цу кехат тIехь дерг хезча, чIогIа цецваьлла, чIогIа оьгIазвахана, элира: «Ас сайн хьекъалалла гайтина! ас хIун дина Хьайкъарна, цо сан мостагIашна и кехаташ яздина? ХIара дуй-те сан цуьнгара бекхам, Ас цунна динчу диканашна?».
24 Надан цуьнга элира: «Хьо гIайгIане ма хилалахь, паччахь! я оьгIазло а ма е, амма Нисринан аренга гIур ду вай, и туьйра бакъ ду я дац хьажа».
25 ПхоьалгIачу дийнахь Надан, хьала а гIаьттина, паччахь а, эскархой а, везир а схьа а эцна, яьссачу аренга, Нисринан аренга дIавахара. Паччахь дIахьаьжча, гира иза. Хьайкъар а, эскар а дIахIоттийра.
26 Паччахь цигахь хилар гича, Хьайкъара, тIе а вахана, эскарна билгало йира, тIамехь санна, дIа а гIой, кехат тIехь ма-аллара, паччахьна дуьхьал тIом бан, шена ца хууш, Надана хIун ор дина цуьнан.
27 Хьайкъаран гIуллакх гича, паччахь сингаттамехь а, кхерамехь а, инзаре а ваьлла, чIогIа оьгIазвахара иза.
28 Надана цуьнга элира: «Гой хьуна, сан эла паччахь! хIун дина оцу декъазачо? амма оьгIаз ма гIо, гIайгIане а, лазаме а ма хила, хьайн цIа а гIой, хьайн паччахьан Iарш тIе охьахаа, ас Хьайкъар дIа а виккина, зIенашца дIа а воккхуш, хьуна тIевоккхур ву, хьан мостагI хьайна тIера дIавоккхур ву, къинхьегам а ца беш».
29 Хьайкъарна оьгIаз а вахана, паччахь шен паччахьан Iарше юхавирзира. Надан Хьайкъар волчу а вахана, цуьнга элира: «ВIаллахI, хIай сан ден ваша! Паччахь чIогIа хазахетта ву хьох, цо баркалла боху хьуна, ахь хьайна тIедиллинарг кхочушдарна.
30 ХIинца цо со хьо волчу вахийтина, салтий шайн декхаршка дIа а бахийтина, тIехьа куьйгаш дIа а дихкина, когаш дIа а дихкина, цунна тIе а гIой, пирIунан векалшна хIара ган а, паччахьна а царна а, церан паччахьна а кхоьруш».
31 ТIаккха Хьайкъара жоп делира: «Хезаш хилар – иза муьтIахь хилар ду». Цу сохьта хьала а гIаьттина, Iийсан куьйгаш дIа а дихкина, когаш дIабихкинера.
32 Надан, иза а эцна, паччахь волчу вахара. Хьайкъар паччахьна хьалха ваьлча, лаьттахь цунна хьалха охьатаьIна, паччахьна ницкъ а, даима дахар а лаьара цо.
33 ТIаккха паччахьо элира: «ХIай Хьайкъар, сан секретарь, сан гIуллакхийн хьаькам, сан канцлер, сан пачхьалкхан хьаькам, дийцахьа суна, ас хьуна хIун вон дина, ахь суна оцу ирчачу гIуллакхца ял ярна».
34 ТIаккха Iийсага гайтира ЯхIусана мухIар а тоьхна, яздина долу кехаташ. И гича, Хьайкъаран меженаш лестаелира, мотт цу сохьта дIа а бихкина, кхеравелла цхьа дош ала ницкъ ца кхаьчна цуьнан; амма корта лаьтта агIор дIа а кхозуш, телхина Iаш вара иза.
35 И хIума гича, паччахьна и хIума шегара хиларх тешна, цу сохьта хьала а гIаьттина, омра дира цаьрга, Хьайкъар а вийна, гIалина арахь цуьнан гай тоха аьлла.
36 ТIаккха Надана мохь туьйхира: «ХIай Хьайкъар, хIай Iаьржа юьхь! хIун пайда бу хьуна, паччахьна и гIуллакх дарехь хьан ойла ярца а, хьан ницкъах а?»
37 Иштта дуьйцу дийцархочо. Ткъа шаьлтанан цIе Абу Самикъ хилла. Паччахьо цуьнга элира: «ХIай шаьлтаниг! хьала а гIаьттина, дIагIо, цуьнан цIийнан неIарехь Хьайкъаран гай дIа а даьккхина, цуьнан корта цуьнан дегIах бIе дол генахь дIаккхосса».
38 ТIаккха Хьайкъара, паччахьна хьалха голаш тIе а хиъна, элира: «Сан эла паччахь, гуттаренна а вехийла! Нагахь санна хьуна со вен лааахь, хьан лаам кхочуш хуьлийла; Суна хаьа, со бехке вац, амма зуламхочо шен зуламех жоп дала деза; Делахь а, сан эла паччахь! Ас доьху хьоьга а, хьан доттагIалле а, сан дакъа сан лайшка дIадала бакъо лохьа шаьлтанчана, цара со дIавоьллина, хьан лай хьан сагIа хилийта».
39 Паччахьо, хьала а гIаьттина, шаьлта лелочуьнга омра дира, шена луъург де аьлла.
40 Цо оцу сохьта шен ялхошка омра дира, Хьайкъар а, шаьлта лелош верг а схьа а эций, цуьнца Iовдал дIагIо, иза вен.
41 Ша вен дагахь вуйла билггал хиъча, Хьайкъар шен зудчуьнга стаг вахийтира, цуьнга элира: «Ара а яьлла, суна дуьхьал вала, хьайца эзар жима йоI а хилийта, царна морса духарш а духийта. шовданан, со валале хьалха цара сох белхар хилийта.
42 Шаьлта лелочунна а, цуьнан ялхойна а стоьла кечде. Цара малархьама, дуккха а чагIар хьакха».
43 Цо шена тIедиллинарг кхочушдира цо. Ткъа иза чIогIа хьекъале а, хьекъале а, хьекъале а яра. Ткъа цо цхьаьнатоьхна дерриге а хила тарлуш долу гIиллакх а, Iилма а.
44 Паччахьан эскар а, шаьлтанча а схьакхаьчча, стоьла тIехь чагIар а, мерза кхачанаш а карийра, ткъа уьш бууш а, молуш а буьйлабелира, шаьш сакъоьруш хиллалц.
45 ТIаккха ХIайкъара шаьлтанча, тобанна юкъара дIа а вигина, элира: «ХIай Абу Самикъ, хьуна ца хаьа, Сеннахирибан да Сархьадум паччахьо хьо вен дагахь хилча, ас хьо дIа а вигина, цхьана меттехь дIалачкъийна 1990 шо кхаччалц. паччахьан оьгIазло дIаяьлла, цо хьоьга дехна?
46 Ас хьо шена тIевигча, хьох воккхавеш вара иза.
47 Суна хаьа, паччахь сох дохко а ваьлла, со верна чIогIа оьгIазвахана хир вуйла.
48 ХIунда аьлча со бехке вац, ахь со цуьнан цIа чохь цунна хьалха хIоттийча, хьуна хаа деза, сан йишин кIанта Надана со Iехийна хилар а, цо суна и воинг

дина хилар а. паччахь дохко вер ву со верна; Ткъа хIинца сан цIийнан бешахь подвал ю, иза цхьанна а ца хаьа.
49 Сан зудчунна хууш, цу чуьра дIалачкъавехьа со. Ткъа сан цхьа лай ву набахтехь, вен хьакъ волу.
50 Ара а ваьккхина, сан бедарш тIе а юьйхина, ялхошка, сакъоьруш хилча, иза вен омра де». Царна хуур дац шаьш вуьйш верг мила ву.
51 Цуьнан корта цуьнан дегIана бIе дол генахь дIа а кхоьссина, сан лайшка дIало, цара иза дIадоьллийтархьама». Соьца йоккха хазна гулйина хир ю ахьа.
52 ТIаккха шаьлтанхочо Хьайкъара шена тIедиллинарг кхочушдира, паччахьна тIе а вахана, цуьнга элира: «Хьан корта гуттаренна а дийна хуьлда!»
53 ТIаккха Хьайкъаран зудчо хIора кIиранах къайлахчу меттехь цунна тоъал дерг охьадоккхура цунна, шена бен цхьанна а ца хаьара иза.
54 Ткъа и дийцар дIасадаржийра, карладаьккхира, массо а меттехь даьржира, хьекъалча Хьайкъар вийна, велла хиларх лаьцна, цу гIалин дерриге а адамаш цунна доьлхуш дара.
55 Уьш белхара, элира: «Маржа яI! хьан дешарна а, хьан оьздангаллина а! Ма гIайгIане ду хьох а, хьан хаарх а! Хьо санна кхин мичахь карор ву? Ткъа мичахь хир ву хьох тера хьекъале, Iилма долуш, урхалла дан говза стаг, хьан меттиг дIалаца?»
56 Амма паччахь Хьайкъарна тоба деш вара, цуьнан тоба даро цунна цхьа а пайда ца бира.
57 ТIаккха цо Надан схьа а кхайкхина, цуьнга элира: «ДIа а гIой, хьайн доттагIий хьайца дIа а эций, хьайн ден вешин Хьайкъарна белхар а, белхар а де, Iадатехь ма-хиллара, цуьнан дагалоцуш, белхар а бе».
58 Амма сонта, ца хууш, дог онда волу Надан шен ден вешин цIа вахча, иза велха а ца воьлхуш, гIайгIане а волуш, дог доцу нах гулбина, яа а, молуш а волавелира.
59 Хьайкъаран ялхой а, ялхой а схьа а лаьцна, уьш дIа а биххина, хьийзош, лазаме хьаькхна Надан волавелира.
60 Шен кIант санна кхиийначу шен ден вешин зудчун сий ца деш, иза шеца къинош летийта лаьара цунна.
61 Амма Хьайкъар къайлахчу метте хадийна вара, цунна хезира шен лайш а, шен лулахой а белхар, цо хастам бира Лекхачу Далла, Къинхетаме волчунна, баркалла а олуш, цо даима а доIанаш дора, Везачу Далла дехарш дора .
62 Шаьлтанча кест-кеста Хьайкъар волчу вогIура, иза къайлахчу меттигехь волчу хенахь, Хьайкъара, тIе а вогIий, дехарш дора цуьнга. Цо дог хьастадора цунна, иза кIелхьарваккхар доьхура.
63 Кхечу пачхьалкхашкахь хьекъалча Хьайкъар вийна аьлла, хаам кхаьчча, массо а паччахьаш гIайгIане хилира, Сеннахириб-паччахь лерамза хилира, цара хIетал-металш къастош волчу Хьайкъарах дог лозуш хилла.

ДЕКЪАР 4

«Сфинксан хIетал-металш». Ахикарах баккъалла а хилларг. Цуьнан юхадерзар.
1 Мисаран паччахьо, Хьайкъар вийна хиларх тешначул тIаьхьа, цу сохьта хьала а гIаьттина, Сеннахириб-паччахье кехат яздира цо, цу тIехь цунна дагадоуьйтуш: «Оха хьуна лууш долу машар а, могашалла а, ницкъ а, сий а. Сан хьоме ваша, паччахь Санхриб.
2 Суна лаьара стигална а, лаьттана а юкъахь гIала ян, ахь суна хьайгара хьекъале, хьекъале стаг ваийта, иза суна ян, сан массо а хаттаршна жоьпаш дала, сан ницкъ хилийта кхаа шарахь Ашшур-махкара ясакх а, таможни а дIаяла».
3 Цул тIаьхьа, кехатна тIе мухIар а тоьхна, Саннахрибе дIадахьийтира цо.
4 Цо, схьа а эцна, дешна, шен везиршка а, шен пачхьалкхан элашка а дIаделира, уьш цецбевлла, эхь хеташ бара, иза чIогIа оьгIазвахана, ша муха дан деза ца хууш, цецваьлла вара иза.
5 ТIаккха баккхий нах а, Iилманчаш а, хьекъалчаш а, философаш а, бозбунчаш а, седарчий а, шайн махкахь мел верг а схьа а гулвина, цаьрга и кехат дIа а дешна, элира цо: „Шух хьанна лаьа Мисаран паччахь волчу пирIунна тIе а гIой, цуьнан хаттаршна жоьпаш ло?»
6 Цара цуьнга элира: „ХIай, тхан эла, паччахь! хаийла хьуна, хьан пачхьалкхехь и хаттарш девзаш цхьа а вац, хьан везир а, секретарь а воцург.
7 Ткъа тхан цу гIуллакхан говзалла яц, цуьнан йишин кIант Надан воцург, хIунда аьлча цо Iамийна цунна шен дерриге а хьекъалалла а, Iамор а, хаарш а. Хьайга кхайкха иза, хIара хала узел дIа а йихкина, дIаяккха мегар ду цо».
8 ТIаккха паччахьо, Надан схьа а кхайкхина, цуьнга элира: «ХIокху кехате хьажа, цу тIехь хIун ду кхета». Надана иза дешча, цо элира: «ХIай сан эла! хьан ницкъ кхочур бу стигална а, лаьттана а юкъахь гIала ян?»
9 Надан къамел хезча, паччахь, чIогIа гIайгIане а ваьлла, шен паччахьан Iарш тIера охьа а воьссина, Хьайкъарна тIехь велха а велира.
10 Цо бохура: „ХIай сан гIайгIа! ХIай Хьайкъар, къайленаш а, хIетал-металш а хууш верг! маржа яI-кх со хьуна, хIай Хьайкъар! ХIай сан мехкан хьехамча а, сан паччахьаллин куьйгалхо а, Хьо санна мичахь карор ву суна? ХIай Хьайкъар, хIай сан мехкан устаз, хьоьга мича вер ву со? Маржа яI-кх со хьуна! Ас хьо муха хIаллаквина! ткъа Iилма доцчу, дин доцчу, къонахалла йоцчу Iовдалчу, жехIалчу кIентан къамеле ладугIура ас.
11 АхI! и юха Ах сайна! хьан лур ву хьо суна цкъа бен, я Хьайкъар дийна ву аьлла, хаам бан? Ас сайн ах пачхьалкх дIалур яра цунна».
12 Мичара ду суна хIара? Ахь, Хьайкъар! Хьоьга хьоьжуш а, хьоьга хазахетарца а дуьзна хилийтархьама, цкъа хьо ган дагахь вара со.

13 АхI! ХIай сан гIайгIа хьуна массо а заманахь! ХIай Хьайкъар, ас муха вийна хьо! Хьан гIуллакххехь со ца висира, гIуллакх чекхдаллалц».
14 Паччахь дийнахь а, буса а воьлхуш Iара. ХIинца паччахьан оьгIазло а, Хьайкъарна цуьнан гIайгIа а гича, цуьнан дог цуьнгахьа кIеда хилира,, цунна улло а вахана, элира цо цуьнга:
15 «ХIай сан эла! Хьайн ялхошка сан корта баккха аьлла, омра дехьа». ТIаккха паччахьо элира цуьнга: «Маржа яI, Абу Самикъ, хIун бехк бу хьан?».
16 Ткъа шаьлтанхочо цуьнга элира: «ХIай, сан эла! Шен хIусамдас аьллачунна дуьхьал лелаш волу хIора лай вен ву, ткъа ас хьан омранна дуьхьал дина».
17 ТIаккха паччахьо цуьнга элира. — Маржа яI-кх хьан, хIай Абу Самикъ, сан омранна дуьхьал хIун дина ахьа?
18 Ткъа турхочо цуьнга элира: «Сан эла! ахь соьга омра дира Хьайкъар вен, ткъа суна хаьара хьо цунах тоба дийр дуйла, цунна зулам дина хилар, ас иза цхьана меттехь къайлаваьккхира, цуьнан цхьа лай вийра ас, хIинца иза маьрша ву цистерна, ахь соьга омра дахь, ас иза хьуна тIевуьгур ву».
19 Паччахьо цуьнга элира. — Маржа яI-кх хьо, хIай Абу Самикъ! ахь сох кхаьрдаш ву, со хьан эла ву».
20 Ткъа шаьлтанхочо цуьнга элира: «ХIан-хIа, сан эла, хьан коьртан са вен! Хьайкъар маьрша а, дийна а ву».
21 И дешнаш хезча, паччахьо, шен корта хьаьвзира, хазахетарна гIелвелла, Хьайкъар схьавалаве аьлла, омра дира цо.
22 Цо шаьлта лелочуьнга элира: „ХIай тешаме ялхо! нагахь санна хьан къамел бакъ делахь, ас хьо хьалдолуш дийр дара, хьан сий массо а хьан доттагIашна тIехула лакхадоккхур дара».
23 Ткъа шаьлтанча, самукъадаьлла дIавоьдура, Хьайкъаран цIа кхаччалц. Цунна къайлахчу меттиган неI схьа а йиллина, охьа а воьссина, Далла хастам беш, Цунна хастам беш, хиъна Iаш Хьайкъар карийра цунна.
24 Цо мохь туьйхира цуьнга: «ХIай Хьайкъар, ас уггаре а доккха хазахетар а, ирс а, хазахетар а дохьу!»
25 Хьайкъара цуьнга хьаьттира: «ХIун кхаъ бу хIай Абу Самикъ?» Цо цуьнга дийцира пирIунах дерг, юьххьера дуьйна чаккхенга кхаччалц. ТIаккха иза, схьа а эцна, паччахь волчу вахара.
26 Паччахьна цуьнга дIахьаьжча, цунна гира иза къенехь хилар а, цуьнан месаш акхаройн санна еха хилар а, цуьнан мекхаш аьрзунан мекхаш санна дахделла хилар а, цуьнан дегI лаьттах боьха хилар а. юьхь тIера бос хийцабелла, дIабаьлла, хIинца ялта санна бара.
27 Иза гича, паччахьо, гIайгIане а ваьлла, сихха хьала а гIаьттина, иза мара а воьллина, цунна мара а воьллина, велха а воьлхуш, элира: «Хастам бу Далла! Хьо Суна тIе юхавалийнарг хьан ву».
28 ТIаккха цо дог хьастадора, цуьнан дог хьастадора. Цо шен бедар дIа а яьккхина, шаьлтанчана тIе а юьйхина, цуьнах чIогIа къинхетам а бина, цунна дуккха а даьхни а делира, Хьайкъар садаIа а вира.
29 ТIаккха Хьайкъара паччахье элира: «Сан эла паччахь, гуттаренна а вехийла! Уьш хуьлийла дуьненан берийн Iамалш. Ас сайна пальман дитт кхиийна, со цунна тIетевжархьама, ткъа цо, агIор дIа а эгна, со охьакхоьссира.
30 Делахь а, хIай сан Веза Эла! Со хьуна хьалха гучуваьлла дела, хьайна тIехь ницкъ барх дог ма лойла! Паччахьо цуьнга элира: «Декъала хуьлда Дела, хьох къинхетам бина, хьуна зулам дина хилар а хиъна, хьо кIелхьар а ваьккхина, хьо вийначуьра кIелхьарваьккхина волу».
31 Делахь а, йовхачу лийча а гIой, хьайн корта а баьккхина, мекхаш а хедаде, хьайн бедарш хийца, шовзткъа дийнахь самукъадаккха, хьайна диканиг дан а, хьайн хьал а, юьхь-сибат а тодайтархьама хьуна тIе юхаван тарло».
32 ТIаккха паччахьо, шен деза духар дIа а даьккхина, Хьайкъарна тIе а дуьйхира, Хьайкъар Далла хастам а бина, паччахьна охьатаьIира, тIаккха шен хIусаме дIавахара, ирсе а волуш, Веза-Воккхачу Далла хастам а беш.
33 Цуьнца цхьаьна самукъадаьлла бара цуьнан цIахь болу нах а, цуьнан доттагIий а, иза дийна ву аьлла хезнарш а.

ДЕКЪАР 5

«Хетал-металийн» элп Ахикарна гойту. Аьрзунаш тIехь кIентий. Дуьххьара "кема" лелар. Мисаре дIавахара. Ахикар, хьекъале стаг хиларо а забаре дог-ойла йо. (27-гIа аят).
1 Паччахьо шена тIедиллинарг кхочуш а дина, шовзткъа дийнахь садаIа Iийра Якъуба.
2 ТIаккха, шен уггаре а хаза духар а дуьйхина, говрахь хаьхкина, паччахь волчу вахара иза, шен лайш цунна тIехьа а, хьалха а болуш, самукъадаьлла а, самукъадаьлла а.
3 Хург хIун ду хиъча, цуьнан йишин кIант Надан кхеравелла, кхеравелира, ша хIун дан деза ца хууш.
4 Иза гича, паччахьна улло а вахана, цуьнга салам делира Хьайкъара, тIаккха паччахьо шена улло охьахаийра.
— ХIай сан хьоме Хьайкъар! Хьажал, хьо вийна аьлла хезча, Мисар-мехкан паччахьо тхуна даийтинчу кехаташ».
5 Цара тхуна оьгIазло а йина, тхох толам баьккхира, ткъа вайн махкара дуккха а халкъаш Мисар-махка дIадахана, Мисар-мехкан паччахьо вайгара яьхначу ясакхех кхоьруш.
6 ТIаккха Хьайкъар, кехат схьа а эцна, дешна, кхийтира цуьнан чулацамах.
7 ТIаккха цо паччахье элира. — ОьгIаз ма гIохьа, сан эла! Со Мисар-махка а гIур ву, пирIунна жоьпаш юхадерзор ду, хIара кехат цунна гойтур ду, ясакхех лаьцна цунна жоп лур ду, ведда мел верг юхавохуьйтур ву. Ас хьан мостагIий юьхьIаьржа хIиттор бу Лекхачу Делан гIоьнца, хьан паччахьалла ирсе хилийтархьама».

8 Хьайкъара и къамел хезча, паччахьна чIогIа хазахийтира, цуьнан дог шорделира, цо цуьнах къинхетам бира.
9 Хьайкъара паччахье элира: «Шовзткъа де хан лохьа суна, хIара хаттар тидаме а оьцуш, иза дIанисдан». Паччахьо магийра иза.
10 Хьайкъар шен хIусаме а вахана, цо омра дира таллархошка, шена ши жима аьрзу лаца аьлла, цара уьш схьа а лаьцна, шена тIе далийра, ткъа цо омра дира, шена хIораммо а шишша аьрзу етта аьлла. ши эзар дол еха а йолуш, дечиг-пхьарш схьа а балийна, йоккха ши яьшка ян омра дира цо, цара иштта дира.
11 ТIаккха жима ши кIант схьа а эцна, хIора дийнахь сагIина Iахарш а дохуш, аьрзунаш а, кIентий а бууш, кIентий аьрзунашна букъ тIе хаккабора цо. аьрзунех лаьцна, хIора дийнахь жим-жима хьала а лелхаш, итт дол генахь, уьш марзбелла, дешна хиллалц; стигала кхаччалц хьалабевлира уьш. кIентий букъ тIехь хилар. ТIаккха цо уьш шена тIеозийра.
12 Шен лаам кхочушхилла гича, Хьайкъара кIенташка омра дира, шаьш стигала хьаладаьхча, мохь бетта аьлла.
13 Тхоьга поппар а, тIулг а схьабахьа, пирIун-паччахьна гIап йийр ю оха, хIунда аьлча тхо ледара ду».
14 Хьайкъар цкъа а ца хилла уьш Iамош а, уьш Iамош а, уьш уггаре а лакхарчу тIегIане кхаччалц.
15 ТIаккха, уьш дIа а тесна, паччахь волчу а вахана, цуьнга элира: «Сан эла! хьан лаамца болх чекхбаьлла. ХьалагIатта соьца, ас хьуна тамашийна хIума гайтархьама».
16 Паччахь, хьала а гIаьттина, Хьайкъарца охьахиира, шуьйрачу метте а вахана, аьрзунаш а, кIентий а схьабаийта нах бахийтира, ткъа Хьайкъара уьш дIа а дихкина, хIаваэхь дIахецна, ерриг а канаш дIаса а лестош, цара мохь беттара: цо царна хьехна хилла. ТIаккха уьш шена тIе а озийна, шайн-шайн метта дIахIиттийра цо.
17 Паччахь а, цуьнца хилларш а чIогIа цецбевлла, паччахьо Хьайкъаран бIаьргашна юккъехула мара а воьллина, элира цуьнга: «Марша дIагIо, сан хьомениг! ХIай сан паччахьаллин дозалла! Мисар-махка, пирIунан хаттаршна жоьпаш ло, Лекхачу Делан ницкъаца цунна тIехь толам баккха».
18 Юха Iодика а йина, шен эскар а, эскар а, кегий нах а, аьрзунаш а схьа а эцна, Мисар-махка дIавахара иза. дIакхаьчча, паччахьан махкахьа дIавирзира иза.
19 Мисар-махкахь, Сан-Хериба пирIунца къамел дан а, цуьнан хаттаршна жоьпаш дала а шен къайлахчу кхеташонан стаг вахийтина хилар хиъча, цара и хаам пирIуне дIакхачийра. Цо шен къайлахчу хьехамчийн тоба бахийтира, иза шена хьалха вала.
20 Паччахьашна тIе а веана, пирIунна хьалха охьатаьIира иза.
21 Цо цуьнга элира: „ХIай сан эла, паччахь! СанхIриба-паччахьо хьоьга маьрша а, ницкъаца а, сийлаллица а маршалла до хьоьга.
22 Ткъа Цо со ваийтина, шен лайх цхьаъ а волуш, хьан хаттаршна жоьпаш далархьама а, хьан дерриге а лаам кхочушбархьама а». ХIунда аьлча ахьа сан эла волчу паччахье стаг лаха вахийтина, стигална а, лаьттана а юккъехь хьайна гIап йийр йолуш.
23Воккхачу Делан гIоьнца а, хьан къинхетамца а, сан эла волчу паччахьан ницкъаца а хьуна ма-луъу гIала дIахIоттор ю ас.
24 Делахь а, сан эла паччахь! кхаа шарахь Мисарахь луш йолчу ясакхех лаьцна ахь цу тIехь аьлларг – хIинца пачхьалкхан стабилалла луьра нийсо ю, нагахь санна хьо толам баккхахь, сан куьг хьуна жоп дала говза дацахь, сан эло паччахьо хьуна дIахьажор ду ахь хьахийна йолу ясакх.
25 Нагахь санна ас хьан хеттаршна жоьпаш деллехь, ахь хьахийнарг сан эла волчу паччахье дIакхачор ду хьуна».
26 И дешнаш хезча, пирIун цецвелира, цуьнан мотт маьрша хиларх а, цуьнан хаза къамелах а.
27 ПирIуно элира цуьнга: «Стаг! Хьан цIе хIун ю?» Цо жоп делира: «Хьан ялхо Абикъам ву, ткъа со Саннахриб-паччахьан пхьагалех ю».
28 ПирIуно цуьнга элира: «Хьал лакхара сийлахь стаг вацара хьан эла, соьга жоп дала а, соьца къамел дан а жима пхьид яийтина?»
29 Хьайкъара цуьнга элира: «ХIай сан эла паччахь! Лекхачу Деле лаьа суна хьан дагахь дерг кхочушдар, хIунда аьлча Дела гIийлачаьрца ву, ницкъ болу нах юьхIаьржа хIоттархьама».
30 ТIаккха пирIуно омра дира, Абикъамна хIусам кечъе, цунна яа хIума а, малар а, мел оьшург а ло аьлла.
31 Кхо де даьлча, пирIун, морса а, цIен а бедарш а юьйхина, шен паччахьан Iарше охьахиира, ткъа цуьнан пачхьалкхан массо а хьаькамаш а, куьйгаш дIаса а лестош, когаш вовшашна тIе а тийсина, кортош охьа а таIийна, лаьтташ бара.
32 Абикъам схьавалийта нах бахийтира пирIуно.
33 ПирIуно хьаьттира цуьнга: «Абикъам! Сан пачхьалкхан сийлахь нах хьанах тера бу уьш?»
34 Хьайкъара цуьнга элира: «ХIай сан гергара эла, со Бел-цIул санна ву, хьан пачхьалкхан сийлахь нах цуьнан ялхойх тера бу».
35 Iийсас элира цуьнга: „ДIагIо, кхана кхуза юхавола“. Хьайкъар, пирIуно шена ма-аллара, дIавахара.
36 ШолгIачу дийнахь Хьайкъар, пирIунна тIе а вахана, паччахьна хьалха дIахIоьттира. ПирIунна тIехь цIен басахь духар дара, ткъа хьаькамашна кIайн духар дара.
37 ПирIуно хьаьттира цуьнга: «ХIай Абикъам! Сан пачхьалкхан сийлахь нах хьанах тера бу уьш?»
38 Абикъама цуьнга элира: «ХIай сан эла! Хьо малх санна ву, Хьан ялхой цуьнан зIаьнарш санна бу». ПирIуно цуьнга элира: „Хьайн хIусаме а гIой, кхана кхуза схьавола“.
39 ТIаккха пирIуно шен керте омра дира, цIена кIайн духар леладе аьлла, ткъа пирIун, цара санна, шен паччахьан Iарш тIе охьахиира, цо омра дира цаьрга, Хьайкъар схьавалаве аьлла. Чу а вахана, цунна хьалха охьахиира иза.

40 ПирIуно цуьнга хаьттира: «Абикъам! Сан элий, хьанах тера бу уьш?»
41 Абикъама цуьнга элира: «ХIай сан эла! хьо бутт санна ву, хьан сийлахь нах планеташ а, седарчий а санна бу». ПирIуно цуьнга элира: «ДIагIо, кхана кхузахь хир ву хьо».
42 ТIаккха пирIуно шен ялхошна омра дира, тайп-тайпана беснаш долу духарш леладе аьлла, ткъа пирIуно, цIен бархатан духар а дуьйхина, шен паччахьан Iарш тIе охьа а хиъна, омра дира цаьрга, Абикъам схьавалаве аьлла. Чу а вахана, цунна хьалха охьатаьIира иза.
43 Цо элира: «ХIай Абикъам! Сан эскарш хьанах тера ду уьш?» Цо элира: «ХIай сан эла! хьо апрель бутт санна ву, хьан эскарш цуьнан зезагаш санна ду».
44 И хезча, паччахьо чIогIа хазахетта, цо элира: «ХIай Абикъам! Дуьххьара ахьа со Бел цIе йолчу цIуца дуьстира, ткъа сан хьаькамаш цуьнан ялхошца буьстира.
45 ШолгIа а Ахь со малхаца дуьстира, ткъа сан хьаькамаш маьлхан зIаьнаршца буьстира.
46 КхозлагIа а Ахь со баттаца дуьстира, ткъа сан сийлахь нах планеташца а, седарчашца а буьстира Ахь.
47 КхоалгIа а Ахь со апрель беттанца дуьстира, ткъа сан элий цуьнан зезагашца дуьстира. Амма хIинца, хIай Абикъам! Хьан эла, Саннахриб-паччахь, дийцахьа соьга, иза хьанах тера ву?» Цуьнан элий, хьанах тера бу уьш?»
48 Хьайкъара, чIогIа мохь туьйхира, элира: «Сан эла паччахь а, хьо хьайн Iарш тIехь хиъна Iаш а хьахор гена хуьлда суна». Амма хьалагIатта, сан эла паччахь хьанах тера ву а, цуьнан элий а хьанах тера бу аса дIахаийта».
49 ПирIун цецваьккхира цуьнан мотт маьрша хиларна а, цо майрра жоьпаш даларна а. ТIаккха пирIуно, шен паччахьан Iарш тIера хьала а гIаьттина, Хьайкъарна хьалха дIахIоьттира, цуьнга элира: «Дийцахьа суна, хьан эла паччахь хьанах тера ву а, цуьнан хьаькамаш а, уьш хьаьнца тера бу а суна хаийта».
50 Хьайкъара цуьнга элира: «Сан эла ву стигалан Дела, Цуьнан сийлахь нах бу ткъес а, ткъес а, Цунна луъучу хенахь мох хьоькху, догIа догIу».
51 Ткъа Цо омра до ткъес, ткъа иза серло а йо, догIа а догIу, Цо малх латтабо, ткъа цо шен серло ца ло, ткъа бутт а, седарчий а го а ца бо.
52 Цо омра до догIанан дарц, иза догIу, догIа а догIу, цо апрель бутт когаш а бохий, цуьнан зезагаш а, цIенош а хIаллакдо».
53 И дешнаш хезча, пирIуно чIогIа цецваьлла, чIогIа оьгIазвахана, элира цуьнга: «ХIай, стаг! Бакъдерг дийцахьа суна, хьо баккъалла а мила ву хаийта суна».
54 Цо бакъдерг дийцира цуьнга. — Со ву писар ХIайкъар, Сеннахириб паччахьан къайлахчу кхеташонех уггаре а воккха, со цуьнан везир а, цуьнан пачхьалкхан хьаькам а, цуьнан канцлер а ву.
55 Цо цуьнга элира: «Ахь бакъдерг элира. Амма тхуна хезира Хьайкъарах лаьцна, СанхIариб-паччахьо иза вийна аьлла, амма хьо дийна а, могуш а волчух тера ду».
56 ХIайкъара цуьнга элира: «ХIаъ, иштта дара, амма хастам бу къайлах дерг хууш волчу Далла, хIунда аьлча сан эла паччахьо со вен омра дира, ткъа иза тийшира хьарамчу нехан дашах, амма Везачу Эло кIелхьарваьккхира Со, декъала ву Цуьнга тешнарг».
57 ТIаккха пирIуно элира Хьайкъаре: «Ваха, кхана кхузахь дIа а гIой, суна цкъа а сан хьаькамашкара а, сан пачхьалкхера а, сан махкара а хезна доцу дош алахьа суна».

ДЕКЪАР 6

ХIилла кхиаме хуьлу. Ахикара пирIунан хIора хаттарна жоп ло. Аьрзунаш тIехь болу кIентий дийнан кулминаци ю. Ширачу Йозанаш тIехь оццул наггахь бен ца карош долу хьекъал 34-45-гIачу стихашкахь гучудолу.
1 Хьайкъара, шен хIусаме а вахана, кехат яздира:
2 Ашшур-мехкан паччахь волчу СанхIрибах. Нинев-гIала а Мисар-мехкан паччахьна пирIунна елира.
3 «Маршо хуьлда хьуна, сан ваша! Цу тIехь оха хьуна хаийта дезаш дерг ду, вешина шен вешина оьшуш хилар, вовшашна паччахьаш хилар, ткъа сан сатийсам бу хьоьгара, ахь суна исс бIе талант деши лур ду, хIунда аьлча, суна иза оьшу кхачанан цхьаболчу салташна, ас царна ахча дайархьама». Жимма хан яьлча, ас дIахьажор ду хьуна иза».
4 ТIаккха, и кехат, схьа а хьарчийна, шолгIачу дийнахь пирIуне дIаделира.
5 Иза гича, цецваьллачу стага элира: «Баккъалла а, суна цкъа а ца хезна цхьаьнггера иштта мотт буьйцуш».
6 ТIаккха Хьайкъара цуьнга элира: «Бакъдерг аьлча, хIара сан эла паччахьна хьалха декхар ду хьан».
7 ФирIавна къобалдира иза, цо элира: «ХIайкъа́р, хьо санна берш бу паччахьашна гIуллакх деш хьанал берш.
8 Декъала хуьлда хьо хьекъалца кхачам боллуш вина волу, хьо хьекъалца а, хаарца а хазвина волчу Далла.
9 ХIинца, хIай Хьайкъар, тхуна хьоьгара лууш дерг дуьсуш ду, ахь стигална а, лаьттана а юкъахь гIап санна дIахIоттор».
10 ТIаккха Хьайкъара элира: «Хезаш хилар – иза муьтIахь хилар ду». Хьан лаамца а, хьан лаамца а Ас хьуна гIап йийр ю. Амма, сан эла, ас тхуна лайм а, тIулг а, поппар а, белхалой а кечбо, хьуна ма-луъу гIишлошъярхой а бу сан».
11 Паччахьо цунна дерриг а кечдина, уьш шуьйрачу метте дIабахара. Хьайкъар а, цуьнан кIентий а цунна тIе а баьхкина, цо шеца аьрзунаш а, кегий нах а дIабигира; Паччахь а, цуьнан массо а элий а дIа а бахана, ерриг гIала гулйелира, Хьайкъара хIун дийр ду хьажа.
12 ТIаккха Хьайкъара, яьшканаш чуьра аьрзунаш ара а яьхна, кегий нах букъ тIе а бихкина, аьрзунан когаш тIе а дихкина, хIаваэхь дIахецна уьш. Уьш, стигална а, лаьттана а юккъехь диссалц, хьаладоьлхура.

13 ТӀаккха кӀенташа маьхьарий деттара: „Дахча дахьа, поппар схьабала, паччахьан гӀап дӀахӀоттор ю вай, хӀунда аьлча тхо цхьа а хӀума доцуш лаьтташ ду“.
14 Нах цецбевлла а, цецбевлла а бара. Паччахь а, цуьнан хьаькамаш а цецбевлла бара.
15 Хьайкъар а, цуьнан ялхой а белхалошна етта буьйлабелира, паччахьан эскаршка мохь беттара, цаьрга элира: «Говзачу белхалошна луург схьадаийта, царна балхана новкъарло ма е».
16 Паччахьо цуьнга элира: «Хьо галваьлла. хьан йиш ю цу генале хӀумма а дахьар?»
17 Хьайкъара цуьнга элира: «ХӀай сан эла! хӀаваэхь гӀала муха йийр ю вай? Сан эла паччахь кхузахь хиллехьара, цхьана дийнахь масех гӀала йийр яра цо».
18 ПирӀуно элира цуьнга: «Хьайкар, хьайн хӀусаме дӀа а гӀой, садаӀа, хӀунда аьлча вай гӀап яр дитина, кхана со волчу вола».
19 ТӀаккха Хьайкъар шен хӀусаме а вахана, шолгӀачу дийнахь пирӀунна хьалха хӀоьттира иза. ПирӀуно хьаттира: «ХӀайкъа́р, хӀун кхаъ бу хьан элан говрах лаьцна? ХӀунда аьлча Ашшур-махкахь а, Ниневехь а цо мохь туьйхича, вайн говрашна цуьнан аз хезча, цара шайн кӀорнеш кхуссу».
20 И къамел хезча, Хьайкъара, вахана, цициг схьа а эцна, иза дӀа а дихкина, чӀогӀа етта волавелира, мисархошна иза хеззалц, ткъа цара, дӀа а бахана, паччахье дӀадийцира иза.
21 Хьайкъар схьавалийта нах бахийтира пирӀуно, цуьнга элира: «ХӀайкъар, хӀунда етта ахьа, хӀунда етта ахьа и Іовдал экха?»
22 Хьайкъара цуьнга элира: «Сан эла паччахь! Баккъалла а, цо суна ирча гӀуллакх дина, хӀара еттар а, еттар а хьакъ ду цунна, хӀунда аьлча сан эла волчу Сеннахириба-паччахьо суна дика кхокха елла хилла, цуьнан чӀогӀа бакъдолу аз дара, дийнан а, буса а сахьташ девзаш.
23 Ткъа цу буса хьала а гӀаьттина, корта а баьккхина, дӀаяхара цициг, ткъа и гӀуллакх бахьана долуш ас лелийна цунна хӀара дӀовш».
24 ПирӀуно элира цуьнга: «ХӀайкъар, суна гуш ду, хьо къанлуш хилар а, хьайн маххахь хилар а, хӀунда аьлча Мисарна а, Ниневина а юкъахь шовзткъе ялх парасанг ю, ткъа иза хӀокху буса дӀа а яхана, муха дӀаяьккхина хьан кхокханан корта а баьккхина, юхавола?»
25 Хьайкъара цуьнга элира: «ХӀай сан эла! Мисар-гӀалина а, Нинев-гӀалина а юкъахь оццул генахь хилча, хьан говрашна муха хезаш хир дара, сан элан паччахьан говро мохь а хьоькхуш, шайн кӀорнеш дӀаккхуссучу хенахь?» Ткъа говран аз Мисар-махка муха кхочур дара?»
26 Иза хезча, пирӀунна хиира Хьайкъара шен хаттаршна жоп делла хилар.
27 ТӀаккха пирӀуно элира: «ХӀайкъа́р, хӀордан гӀум тӀера сан канаш дан лаьа суна».
28 Хьайкъара цуьнга элира: «ХӀай сан эла паччахь, омра дехьа цаьрга, хазни чуьра суна цхьа аса схьаяийта, ас цунах тера аса ян».
29 ТӀаккха Хьайкъар, цӀенна тӀехьа а вахана, хӀордан ирчачу берда тӀехь Іуьргаш а дина, шен карахь цхьа муцӀар гӀум схьа а эцна, хӀордан гӀум, малх схьакхетча, цу Іуьргашна чу а вахана, дӀасадаржийра цо малхехь гӀум, дӀаьвше санна, дӀаьвше санна хиллалц.
30 Хьайкъара элира: «Хьайн ялхошка омра де, хӀара кӀанаш схьаэца, хьайна луъучу хенахь ас хьуна цунах тера гӀуданаш дийр ду».
31 ПирӀуно элира: «ХӀайкъа́р, тхан кхузахь мерза тӀулг бу, иза боьхна бу, ахь иза тега лаьа суна».
32 ТӀаккха Хьайкъара цуьнга хьаьжча, кхин цхьа тӀулг карийра цунна.
33 Цо пирӀуне элира: «ХӀай, сан эла! Со хийра стаг ву, ткъа сан цхьа а гӀирс бац тегаш.
34 Амма суна лаьа, ахь хьайн тешамечу мачаш еш болчу нахе омра дайта, оцу тӀулгах дӀаьвше хӀуманаш дӀа а яьхна, ас и мерза тӀулг тега».
35 ТӀаккха пирӀун а, цуьнан массо а хьаькамаш а белабелира. Цо элира: «Декъала хуьлда хьуна и хьекъал а, хаарш а деллачу Веза-Воккхачу Далла».
36 Хьайкъара шена тӀехь толам баькккхина хилар а гина, цо шена жоьпаш делча, цу сохьта дог иракарахӀоьттира цо, кхаа шарахь шена ясакх схьа а гулйина, Хьайкъаре схьадаийта аьлла.
37 Цо шен бедарш дӀа а яьхна, Хьайкъарна а, цуьнан тӀемалошна а, цуьнан ялхошна а тӀеюьйхира, некъан харжаш дӀаелла цунна.
38 Цо цуьнга элира: «Марша дӀагӀо, хӀай цуьнан элан ницкъ а, цуьнан лоьрийн дозалла а! Султанех цхьа а вуй хьо санна? Сан маршалла ло хьан эла волчу СанхӀариб-паччахье, дийцахьа цуьнга, оха цунна совгӀаташ муха даийтина, хӀунда аьлча паччахьаш кӀезиг долчунна реза хуьлу».
39 ТӀаккха Хьайкъара, хьала а гӀаьттина, пирӀун паччахьан куьйгаш а хьаькхна, цунна хьалха латта а хьаькхна, цунна ницкъ а, хаддаза меттиг а, шен хазни чохь алссам хилар а дехна, элира цуьнга: «ХӀай сан эла! Ас хьоьга доьху, вайн махкахойх цхьа а Мисар-махкахь ма висар».
40 ПирӀуно, хьала а гӀаьттина, Мисаран урамашкахула дӀакхайкхийра, Ашур-махкара а, Ниневера а цхьа а халкъ Мисар-махкахь ца дисина, Хьайкъарца дӀадаха деза аьлла.
41 ТӀаккха Хьайкъар, пирӀун-паччахьца Іодика а йина, Ашур-махка а, Нинев-гӀала а леха новкъавелира. Цуьнан цхьацца хазнаш а, дуккха а бахамаш а бара.
42 Хьайкъар вогӀуш ву аьлла хаам кхаьчча, СанхӀариб-паччахь цунна дуьхьал а ваьлла, чӀогӀа хазахетта, иза мара а воьллина, мара а воьллина, элира цуьнга: «Марша вогӀийла хьо цӀа! сан ваша Хьайкъар, сан паччахьаллин ницкъ а, сан пачхьалкхан дозалла а.
43 Сан ах пачхьалкх а, сан бахам а хьайна лаахь а, хьайна соьгара хӀун луург деха».
44 ТӀаккха Хьайкъара цуьнга элира: «ХӀай сан эла паччахь! Къинхетам бехьа, сан эла паччахь! сан метта Абу Самике, хӀунда аьлча сан дахар Делан а, цуьнан а карахь дара».

45 ТӀаккха СанхӀриба-паччахьо элира: «Сийлахь ву хьан, сан хьоме Хьайкъар! Ас Абу Самикан шаьлтанан станци лакхара йийр ю сан массо а Къайлахчу Кхеташонел а, сан уггаре а езачех а».
46 ТӀаккха паччахьо хоьттура, муха хилла хьан пирӀунца хьо дуьххьара схьавеъчахьана, иза шена уллора дӀаваххалц, цуьнан массо а хаттаршна жоьпаш муха делира, цуьнгара ял а, хийцамаш а муха оьцура ахьа духарх а, совгӀатех а лаьцна.
47 СанхӀариб-паччахьо, чӀогӀа хазахетта, Хьайкъаре элира: «Хьайна лууррг схьаэца оцу ялах, хӀунда аьлча иза дерриге а хьан карахь ду».
48 Хьайкъар мид: «Паччахь даима вехийла! Суна хӀумма а ца лаьа, сан эла паччахьан кхерамазалла а, цуьнан сийлалла хаддаза хилар а бен.
49 ХӀай сан эла! бахамца а, цуьнах тера долчух а хӀун дан мегар ду? Амма нагахь санна ахь сох къинхетам бан лаахь, сан йишин кӀант Надан дӀало суна, цо суна динарг бекхам бан а, цуьнан цӀий а дайа, со бехке ца хилийта».
50 Саннахриба-паччахьо элира: «Схьаэца иза, ас хьайна дӀалур ву иза». Хьайкъара, шен йишин кӀант Надан схьа а эцна, цуьнан куьйгаш аьчкан зӀенашца дӀа а дихкина, шен хӀусаме дӀа а вигина, когашна тӀе онда Ӏуьрг а дихкина, чӀогӀа узелца дӀавихкира, ткъа иза иштта дӀавихкира боданечу чоьне, дӀавоьдучу меттигна уллохь, шена тӀехь гӀаролхо хӀоттийра Небу-Хал, хӀора дийнахь шена цхьа бепиг а, жимма хи а луш.

ДЕКЪАР 7

Шен вешин кӀентийн дешар чекхдоккхуш долу Ахикаран дустарш. Тохар деш долу тера хилар. Ахикар кӀантана суртдиллархойн цӀераш йоху. Кхузахь чекхдолу Ахикаран дийцар.
1 Хьайкъар чу а волуш, ара а волуш, шен йишин кӀантана Наданна бехк боккхура цо, хьекъалечу дешнашца олура цуьнга:
2 «ХӀай Надан, сан кӀант! Ас дерриге а дика а, дика а дина хьуна, ахь суна ирча а, вон а, стаг верца а ял йира.
3 «ХӀай сан кӀант! кицанашкахь аьлла ду: «Лергаца ла ца дугӀуш верг, шен мер тӀера хьацарца ладугӀур ву».
4 Надана хаьттира: «Хьо суна оьгӀазвахана хӀунда ву?»
5 Хьайкъара цуьнга элира: «Ас хьо кхиийна, хьо Ӏамийна, сий а, лерам а бина, хьо сийлахь а вина, уггаре а дикачу тайпанца хьо кхиийна, сан метта хьо охьахаийна, хьо сан верас хилийта дуьненахь, Ахь со вийна, сан хӀаллакьхиларца бекхам бира.
6 Амма Везачу Элана хаьара, суна зулам дина хилар, цундела Цо со кӀелхьарваьккхира ахь суна хӀоттийначу сурсатех, хӀунда аьлча Везачу Эло дог доьхначунна дарба до, хьагӀ йолчунна а, кура болчарна а новкъарло йо.
7 ХӀай сан кӀант! ЦӀестан тӀе тоьхча, иза Ӏуьрг доккхуш долу Ӏаьржа санна, хьо хилла Суна.
8 ХӀай сан кӀант! хьо санна ву маддеран орамаш дууш хиллачу газелах, цо со тахана тӀетоьхна, кхана сан орамашкахь лечкъаш хир бу уьш».
9 ХӀай сан кӀант! Ӏаьнан шелонан хенахь шен накъост Ӏовдал гинчунна хилла хьо; Шийла хи а эцна, цунна тӀе доьттира цо.
10 ХӀай сан кӀант! хьо хилла суна, тӀулг схьа а эцна, стигала кхоьссиначу стага санна, цуьнца шен Далла тӀулг тоха. Ткъа и тӀулг ца кхетта, кхоччуш лекха а ца кхочура, амма иза бехкан а, къинан а бахьана хилла дӀахӀоьттира.
11 ХӀай сан кӀант! нагахь санна ахь со лоруш а, лерам беш а хиллехь, сан дешнашка ла а доьгӀна хиллехь, хьо сан верас хир вара, сан пачхьалкхашна тӀехь паччахьалла деш хир вара хьо.
12 ХӀай, сан кӀант! хьуна хаалахь, нагахь санна жӀаьлин я хьакхин цӀога итт дол деха делахь, иза говран махна герга кхочур доцийла, иза шовда санна делахь а.
13 ХӀай сан кӀант! Суна моьттура, со велча, хьо сан верас хир ву; Хьайн хьагӀ а, оьздангалла а бахьана долуш со вен дагахь вара хьо». Амма Везачу Эло со хьан хӀилланех кӀелхьарваьккхира.
14 ХӀай, сан кӀант! Хьо Суна хьаьжкӀаш тӀехь дӀахӀоттийна лозунг санна вара, ткъа гӀургӀезана еъча, и лозунг дӀахӀоттийна карийра». ЦӀоькъало лорах элира: «Ахь хӀун до кхузахь?» Саид лорах: «Ас кхузахь Деле доӀа до».
15 Цу аьрзуно хаьттира: «ХӀун ю ахь лаьцна дечиг?» – элира лорах: «Иза ламаз дечу хенахь ас тӀетевжаш долу къона дитт ду».
16 Ларко элира: «Ткъа хьан багахь дерг хӀун ду?» Сайна улло мел богӀучу мецачунна а, къечунна а ас дӀакхоьхьуш долу бепиг а, кхача а бу иза».
17 «ХӀинца хьалха а ваьлла, яа хӀума яа мегар дуй сан, хӀунда аьлча со мацалла ю?» Ткъа лорах цуьнга элира: «Схьавола». Ткъа лар тӀевеара, цунна, яа хӀума хилийта.
18 Амма лорах, хьала а иккхина, цӀоькъаломан гай схьалецира.
19 Ткъа лоьро жоп делира лорах: «Нагахь санна хӀара хьан бепиг мецачу нахана делахь, Дала къобал ца до хьан сагӀанаш а, хьан дика гӀуллакхаш а».
20 Нагахь санна хьан марханаш а, ахь деш долу доӀанаш а иштта делахь, Дала хьан марханаш а, хьан доӀанаш а къобалдийр дац, ткъа Дала хьуна дина диканиг кхочушдийр дац».
21 ХӀай сан кӀант! хьо хилла суна лом, вирца доттагӀалла лелийна, ткъа вир цхьана ханна лоьмна хьалха лелаш хилла; Цхьана дийнахь вир тӀе а иккхина, цхьогал диира.
22 ХӀай сан кӀант! Хьо Суна ялтана юккъера жӀаьла санна хилла, хӀунда аьлча цо цхьана а хӀуманна дика ца до, амма ялта талхадо, иза дӀадоккху».
23 ХӀай сан кӀант! Хьо санна вара итт га ялта дӀадийначу стага, ялта дӀадерзо хан тӀекхаьчча, хьала а гӀаьттина, ялта дӀадаьккхина, гулдина, ялта хьаькхна, цу тӀехь чӀогӀа къахьоьгуш, итт ялта хилира барамаш, цуьнан дас элира цуьнга: «ХӀай, сонта хӀума!

24 ХIай сан кIант! хьо суна хилла, сетки чу кхоьссина пхьагал санна, цуьнан ша кIелхьара ца ялалуш, амма цо пхьагалшка кхайкхира, шеца цхьаьна сетки чу кхосса аьлла.
25 ХIай, сан кIант! Хьо Суна, шелвелла, пхьеран цIа чу дахана, йовха хила, жIаьла санна хилла.
26 Йовха яьлча, иза царна тIе хьийза йолаелира, ткъа цара иза, ара а яьккхина, еттара, иза ца Iоттаяйтархьама.
27 ХIай сан кIант! хьо суна хилла, дикачу нахаца йовхачу ванни чу яхана хьакхарчий санна, йовхачу ванни чуьра араяьлча, цунна боьха Iуьрг гича, охьа а йоьссина, цу чохь хьийзаш.
28 ХIай, сан кIант! Хьо суна сагIа доккхуш шен накъосташца цхьаьнакхетта, ша кIелхьараяккха ницкъ ца кхаьчначу жIаьлах тера хилла.
29 ХIай сан кIант! шен талларх кхача ца луш долу жIаьла мухашна кхача хуьлу.
30 ХIай сан кIант! къахьоьгуш а, латта лелош а, комаьрша а, хIиллане а долу куьг шен белш тIера дIадоккхур ду.
31 ХIай сан кIант! Серло ца гуш долу бIаьрг, цхьогалша, схьа а лоций, схьадоккхур ду.
32 ХIай сан кIант! Хьо суна хилла, цара гаьннаш дохуш долу дитт санна, цо элира цаьрга: «Сох цхьа хIума шун карахь ца хиллехьара, баккъалла а, шун ницкъ кхочур бацара со хадо».
33 ХIай сан кIант! хьо санна ву, цара шега аьллачу цицигах: «Къу лацар дита, оха хьуна дешин синтар а дина, шекарца а, миндалан хьаьжкIашца а кхаллалц».
34 Цо элира: «Сайн ден а, ненан а говзалла йиц ца ло суна».
35 ХIай, сан кIант! хьо санна хилла, хин йистехь лаьттачу гаьннаш тIехь лелачу лаьхьах тера, ткъа барзо уьш гича, элира: «Зуламан тIехь зулам ду, цаьршиннал а зуламхочо нисдойла и шиъ».
36 ТIаккха лаьхьо барзо элира: «Ахь хьайн дахарехь диъна Iахарш а, гезарий а, уьстагIий а шайн дайшка а, дайшка а юхадерзор дуй ахь, я ца дерзор ду?»
37 Барзо элира: «ХIан-хIа». ТIаккха лаьхьо элира цуьнга: «Суна хетарехь, хьо тхуна юкъахь уггаре а воних ву».
38 ХIай сан кIант! Ас дикачу кхачанца кхаба хьо, ткъа ахь Суна екъа бепиг ца кхачийра.
39 ХIай сан кIант! Ас шекарца хи делира хьуна да. малар а, дика сироп а молуш, ахь суна гIу чуьра хи ца делира».
40 ХIай сан кIант! Ас хьо Iамийна, хьо кхиийна, ткъа Ахь Суна къайлавала меттиг а яьккхина, Со къайлаваьккхира.
41 ХIай сан кIант! Ас хьо уггаре а дикачу агIор кхиийна, лекха кедр санна, Iамийна хьо. Ахь со дIаса а ерзийна, дIа а ерзийна.
42 ХIай сан кIант! сан сатийсам бара Хьоьга, ахь суна чIагIйина гIала йийр ю аьлла, цу чохь сан мостагIех со къайлавала, ткъа хьо суна лаьттан кIоргенехь дIавоьллинарг санна хилира. Амма Везачу Эло сох къахеташ, хьан хIилланех кIелхьарваьккхира со.
43 ХIай сан кIант! Суна лаьара хьуна диканиг, ткъа ахь суна воних а, цабезам а бира, ткъа хIинца хьан бIаьргаш схьа а даьхна, жIаьлешна хьуна яа хIума ян лаьара суна, хьан мотт баккха а, турца хьан корта баккха а. Ахь динчу дегазачу гIуллакхашна бекхам бе хьуна».
44 Шен ден вешин Хьайкъара и къамел хезча, Надана элира: «ХIай сан ден ваша! Хьайна хууш махиллара леладехьа соьца, сан къиношна гечдехьа суна, хIунда аьлча мила ву со санна къинош летийнарг, я хьо санна гечдеш верг мила ву?»
45 ТIеэцахьа со, хIай сан ден ваша! ХIинца хьан цIахь гIуллакх дийр ду ас, хьан говраш лелор ю, хьан даьхнийн хьацар дIадоккхур ду, хьан уьстагIий дажор ду, хIунда аьлча со вон ву, ткъа хьо нийса ву.
46 Хьайкъара цуьнга элира: «ХIай сан кIант! Хьо санна ву хи йистехь стом боцуш дисина дитт, ткъа цуьнан дас иза хадо лууш хилча, цо элира цуьнга: «Со кхечу метте дIавахийта, нагахь санна ас стом ца баккхахь, охьадаккха со».
47 Ткъа цуьнан дас элира: «Ахь хина уллохь хилча а, стоьмаш ца баьхча а, кхечу меттехь хилча а, стоьмаш муха лур бу ахьа?»
48 ХIай сан кIант! аьрзунан къаналла гIоле ю цхьогалан къоналла.
49 ХIай сан кIант! цара барзе элира: «УьстагIашна гена вала, церан лаьттано хьуна зе ца дайтархьама». Барзо элира: «Сан бIаьргашна дика ду уьстагIийн шурех».
50 ХIай сан кIант! цара борз школе дIаяхийтира, цунна еша Iамаяйтархьама, цара цуьнга элира: «А, Б ала». Цо элира: «Сан горгали чохь Iахар а, Iахар а».
51 ХIай сан кIант! цара вир стоьла тIе охьа а йиллина, иза охьайоьжна, лаьттахь дIасалела волавелира, цхьаммо элира: «ДIасалела, хIунда аьлча иза цуьнан Iалам ду, иза хийцалур дац».
52 ХIай сан кIант! алар тIечIагIдина ду: «Нагахь санна ахь кIант хилча, хьайн кIант ала цуьнах, нагахь санна ахь кIант кхиахь, хьайн лай ала цуьнах».
53 ХIай сан кIант! диканиг деш волчунна диканиг дуьхьалкхетар ду; Воних деш волчунна воних хир ду, хIунда аьлча Везачу Эло стагана бекхам бо, цо динчу гIуллакхан бараме хьаьжжина.
54 ХIай сан кIант! ХIокху дешнел кхин хIун эр дара ас хьоьга?» ХIунда аьлча Везачу Элана къайлах дерг хаьа, Цунна къайленаш а, къайленаш а хаьа.
55 Цо хьуна бекхам бийр бу, суна а, хьуна а юкъахь кхел йийр ю, ахь дIаяьккхинчуьнга хьаьжжина бекхам а бийр бу хьуна».
56 Шен ден вешин Хьайкъара и къамел хезча, Надан цу сохьта дIа а хьаькхна, дIаьвше хьаьжкIаш санна хилира.
57 Цуьнан меженаш хьаьвзира, когаш а, когаш а, агIо а екъаелира, кийра а бекъабелла, кийра дIасабевлира.
58 ТIаьххьара цуьнан хIаллакьхилар дара, ткъа иза жоьжахате велира. ХIунда аьлча шен вешина ор даьккхинарг цу чу вужур ву. Ткъа лоьмаш хIиттош верг цу лоьмашкахь лоцур ву.

59 ХIара хилларг а, тхуна карийнарг а ду Хьайкъаран туьйранах лаьцна, Далла бу хастам абаденналц. Амин, салам а хуьлда.
60 ХIара летопись чекхъяьлла Делан гIоьнца, лекха хуьлда Иза! Амин, Амин, Амин.